

פתרון הבחינה בגאוגרפיה, 2 יח"ל מועד קיץ 2008

שאלונים: 572, 057202

מוגש על-ידי: אלי לוי ואורי רעי

מורים לגיאוגרפיה ברשת בתי הספר של יואל גבע

גיאוגרפיה חבלית וגיאוגרפיה נושאית

על הנבחנים לענות על חמש שאלות בלבד, מתוך 27 השאלות שבבחינה.

אין לענות על יותר משתי שאלות באותו חבל ו/או נושא.

גיאוגרפיה חבלית

ארצות הברית

תשובה לשאלה מספר 1 סעיף א' - יחידות נוף במערב ארה"ב

שלוש יחידות נוף ממזרח למערב:

הררי - הרי הרוקי.

רמתי - האגן הגדול.

מישורי - החוף הפאסיפי.

תשובה לשאלה מספר 1 סעיף ב' - יחידות נוף במערב ארה"ב

תהליכים פיזיים שעיצבו את הנוף:

• קימוט

• בליה

קימוט – זו תוצאה של התרוממות קרום כדור הארץ, עקב תנועת הלוחות (הלוח הפאסיפי הלוחץ את הלוח האמריקאי). התוצאה: רכס הרים גבוה של הרי הרוקי, שבהם אזורים געשיים, הרי געש, נהרות גדולים ונוף תלול.

תשובה לשאלה מספר 1 סעיף ג' - יחידות נוף במערב ארה"ב

השפעת מבנה הנוף על ההתיישבות והכלכלה (על הנבחן היה להציג אחת):

המבנה ההררי מקשה על ההתיישבות ולכן הוא דליל ביותר באוכלוסייה, מעט עיירות כורים וישובים קטנים שמתבססים על תיירות.

האזור המישורי נוח להתיישבות ולכן הוא עשיר באוכלוסייה כולל המטרופולין של סן פרנסיסקו.

באזור ההררי - פעילות כלכלית דלה, בעיקר תיירות הררית, ניצול אוצרות טבע, כריה של מחצבים ותעשיית עץ. זהו אזור יערות נרחב.

באזור המישורי - פעילות חקלאית ענפה, אזור נרחב עשיר בסחף נהרות. אזור סן פרנסיסקו הוא אזור מסחרי מפותח, סן פרנסיסקו היא עיר נמל גדולה השוכנת במפרץ טבעי, תוצאה של שבר סן אנדריאס.

תשובה לשאלה מספר 2 סעיף א' - חקלאות במישורים הגדולים

שני ענפי חקלאות נפוצים באזור זה :

גידולי דגנים (בעיקר חיטה).

תפרוסת: לאורך קו האורך 100 בצפון האיזור חיטה קיצית ובדרום חיטה חורפית.

ענף נוסף: **מרעה בקר**.

תפרוסת: לאורך האזור כולו מצפון לדרום ממערב לקו האורך 100 משולב עם החיטה.

תשובה לשאלה מספר 2 סעיף ב' - חקלאות במישורים הגדולים

גורמים לתפרוסת (על הנבחן היה להסביר ענף **אחד**):

חיטה

- מגוון סוגי אקלים (יבשתי קר וערבותי, עד 500 מ"מ משקעים, טמפרטורה ממוצעת של 20 מעלות) המאפשר גידול חיטה חורפית וחיטה קיצית לאורך כל השנה.
- שטח מישורי נרחב, המאפשר פיתוח שטחי ענק ועיבוד מכאני בעזרת ציוד מתקדם.
- האזור דליל באוכלוסייה, אינו מתאים לקיום חקלאות אינטנסיבית אחרת ולכן ניתן לפתח את ענף החיטה בהיקף נרחב.

בקר

- אקלים מתאים אזורים מכוסים עשב. בקרבת אזורי החיטה, שטח נרחב המאפשר מרעה חופשי (אקסטנסיבי).

תשובה לשאלה מספר 2 סעיף ג' - חקלאות במישורים הגדולים

תמורות שחלו בתחום החקלאות במישורים הגדולים, מאמצע המאה ה-20 (על הנבחן היה לציין **שתיים**):

- מעבר מחקלאות שנוהלה ע"י מספר רב של חוות קטנות לניהול חקלאי בידי חברות ענק.
- שטח החוות גדל, ומספר החוות קטן.

- שימוש במיכון וטכנולוגיה. לייעול החקלאות פותחו מכשירים וכלים המסוגלים לפתח שדות בהיקף נרחב כגון הקומביין.
- שימוש בחקלאות מהונדסת להשבחת זנים.

תשובה לשאלה מספר 3 סעיף א' - תחבורה אווירית

נמל התעופה המשרת את מספר הנוסעים הרב ביותר בטיסות פנים הוא נמל התעופה אוהייר שבשיקגו. ניתן להבחין בטבלת הנתונים כי יעד הטיסות המרכזי הוא שיקגו (מופיע חמש פעמים כיעד לנתיבי תעופה לטיסות פנים).

תשובה לשאלה מספר 3 סעיף ב' - תחבורה אווירית

הסיבות לכך שנמל התעופה של שיקגו הוא נמל התעופה המרכזי לטיסות פנים בארצות הברית (על הנבחן היה לציין **שתיים**):

- שיקגו נמצאת בצומת הדרכים המרכזי בין המזרח למערב ובין צפון ארה"ב לדרום ארה"ב.
- שיקגו היא לב אזורי התעשייה והחקלאות של ארצות הברית.
- שיקגו סמוכה לגבול ארצות הברית קנדה ומשמשת כעיר מסחר חשובה לסחורות היוצאות ונכנסות לארצות הברית מאזור קנדה.
- באזור שיקגו קיים מגוון רב של אמצעי תחבורה כמו נתיבי שיט פנימיים, מערכת השייט של האגמים הגדולים, רשת מסילות ברזל בעיקר קווים טראנס אטלנטיים מערכת של כבישים בין עירוניים מרכזיים.
- בעיר שיקגו נמצא נמל ים המחובר לאוקיאנוס במערכת שייט חשובה.

תשובה לשאלה מספר 3 סעיף ג' - תחבורה אווירית

הסברים לעלייה בשימוש בנמל התעופה של יוסטון (בטקסס) – על הנבחן היה לציין **שניים**:

- אזור יוסטון הוא בדרום ארצות הברית, אחד מאזורי ההגירה הפנימית המועדפים בארצות הברית.
- יוסטון היא עיר תעשיית חלל, הייטק וטכנולוגיה חשובה מאוד בארצות הברית.
- אזור מדינת טקסס הוא אזור מרכזי בתעשיית הנפט בארצות הברית.

העולם המתפתח (העולם השלישי)

תשובה לשאלה מספר 10 סעיף א' - קולוניאליזם וניאו-קולוניאליזם

על הנבחן היה לציין **שלוש** סיבות לשאיפות קולוניאליות:

- מהפכה תעשייתית באירופה- הביאה לדרישה עצומה של חומרי גלם ובמדינות העולם השלישי ניתן היה להפיק מחצבים.
- גידול אוכלוסייה באירופה ועלייה ברמת החיים- יצרו דרישה רבה למוצרי חקלאות ומדינות העולם שלישי היו מקור חשוב לקפה, תבלינים ועוד.
- השפעה פוליטית- המדינות הקולוניאליות רצו להשיג עוצמה פוליטית, לשלוט על מעברי ים ולכן הם השתלטו על העולם השלישי.
- דת- הכנסייה הנוצרית הייתה בעלת השפעה באירופה וחיפשה להרחיב את השפעתה.
- שווקים- המדינות הקולוניאליות חיפשו שווקים חדשים לתוצרת התעשייה של המפעלים שלהם, העולם השלישי היווה מקור חשוב.

תשובה לשאלה מספר 10 סעיף ב' - קולוניאליזם וניאו-קולוניאליזם

הסיבות לשחרור מהקולוניאליזם על הנבחן היה להציג **שתיים**:

- קריסה של אירופה - לאחר המלחמה, הייתה אירופה הרוסה, הצבאות שלה הושמדו כמעט, ולא היה לה יכולת לשלוט בסדרי עולם וחוקים.
- עליית כוחה של ארצות הברית שדגלה בחופש לאומי.
- צמיחת הלאומיות והתפתחות התקשורת, שהחלו עוד לפני מלחמת העולם, התחזקו יותר לאחר המלחמה ומדינות העולם השלישי רצו עצמאות.

תשובה לשאלה מספר 10 סעיף ג' - קולוניאליזם וניאו-קולוניאליזם

ההבדל בין ניאו-קולוניאליזם לקולוניאליזם:

הקולוניאליזם התבצע על ידי מדינות והיה בעזרת כוח צבאי, ואילו הניאו-קולוניאליזם מתבצע על ידי תאגידי גדולים ובעזרת כסף וכוחות שוק. הניאו-קולוניאליזם קשור לתהליך הגלובליזציה.

תשובה לשאלה מספר 11 סעיף א' - גיאוגרפיה עירונית

שכונות הפלישה הן שכונות של אוכלוסיה מהגרת הן קמות בשולי העיר באזורים מוצפי מים או ביצות, במקומות שקשה מאוד להקים בהם שכונות אחרות. אין בהן תכנון, הבנייה עצמית, מחומרים מקומיים וללא סדר.

תשובה לשאלה מספר 11 סעיף ב' - גיאוגרפיה עירונית

על הנבחן היה להסביר שלושה גורמים להיווצרות שכונות פלישה:

- **תהליכי עיור** - תהליך עיור מהיר שעובר על העולם השלישי גורם להגירה חזקה של תושבים אל העיר, שאינה יכולה למצוא להם פתרונות דיור, ולכן הם מתיישבים בשולי העיר.
- **מחירי הקרקע** - מחירי השכירות והקרקע יקרים מאוד (ביקוש), אוכלוסייה רבה לא יכולה להרשות לעצמה את המחירים ולכן מתיישבת בשולי העיר בשכונות פלישה.
- **גורם ממשלתי** - לממשלה במדינות אין תקציבים, קשה להם להעניק משכנתאות ועזרה לאוכלוסייה, ולכן הם נאלצים למצוא פתרונות אחרים.
- **מועסקים בלתי פורמאליים** - חלק גדול מהאוכלוסייה העירונית ומהמהגרים עובד ללא תלושי שכר, במקומות לא מסודרים ולכן לא ניתן לתת להם הלוואות לדיור.

תשובה לשאלה מספר 12 סעיף א' - פיתוח ומדדי פיתוח

סדר המדינות על פי רמת הפיתוח:

1. **צ'ילה** - מדינת עולם שלישי בקבוצה המתועשת עם תל"ג גבוה יחסית, שיעור המועסקים בחקלאות נמוך ולכן מדדים אלה הופכים אותה למדינה הטובה בקבוצה.
2. **הפיליפינים** - מדינת עולם שלישי ברמת הביניים עם תל"ג נמוך יותר, אחוז המועסקים בחקלאות גבוה ולכן רמת הפיתוח שלה תהיה נמוכה יותר.
3. **גאנה אפריקה** - מדינת עולם שלישי ענייה ביותר, רוב המועסקים חקלאים, תל"ג נמוך מאוד ולכן היא בתחתית הסולם.

תשובה לשאלה מספר 12 סעיף ב' - פיתוח ומדדי פיתוח

הנבחן התבקש להביא **שלוש** סיבות לאחוז הגבוה של חקלאים:

- **השכלה** - מדינות העולם השלישי מתאפיינות ברמת השכלה נמוכה ולכן אין להן יכולת לפתח ענפי כלכלה אחרים, אוכלוסייתם מסורתית ולכן כלכלת הקיום עוברת מאב לבן.
- **כפריות** - רוב האוכלוסייה מתגוררת בכפרים באזורי השדה בחלק מהמדינות תהליך העיור נמצא באמצעו או רק התחיל, התעסוקה העיקרית בכפר היא חקלאות.
- **רמת תיעוש** - במדינות העולם השלישי רמת תיעוש נמוכה, חלקן רק התחילו מהפיכה תעשייתית ולכן האפשרות של תעסוקה בתעשייה נמוכה והם נאלצים להמשיך להתקיים מחקלאות.

ניתן לשנות את המצב על ידי הגברת תהליך התיעוש והרחבת ההשכלה, הקמת בתי ספר, רשת חינוך.

תשובה לשאלה מספר 12 סעיף ג' - פיתוח ומדדי פיתוח

מדדים נוספים לרמת פיתוח של מדינה הם (על הנבחן היה לציין **שניים**):

- **תל"ג** - ככל שהתל"ג גבוה יותר כך המדינה במצב כלכלי טוב יותר. מדינות שלהן תל"ג נמוך הן העניות ביותר.
- **ריבוי טבעי** - ככל שהריבוי הטבעי גבוה יותר כך המדינה ברמת פיתוח נמוכה יותר. ככל שהמדינה מפותחת יותר שיעורי הריבוי הטבעי שלה נמוכים יותר. יש ארבעה שלבים דמוגרפים המצביעים על רמת הפיתוח של המדינה.

גאוגרפיה נושאת

יישובים עירוניים

תשובה לשאלה מספר 13 סעיף א' - המע"ר

על הנבחן היה לציין **ארבעה** ממאפייני המע"ר:

- בנייה גבוהה.
- עלות קרקע גבוהה.
- מעט מקומות חנייה, בעיות של תחבורה.
- צומת של תחבורה שאליו מתנקזת התנועה העירונית.
- אזור בעל קשרי יוממות גבוהים.

תשובה לשאלה מספר 13 סעיף ב' - המע"ר

על הנבחן היה לציין **שני** תהליכים המתרחשים במע"ר:

תחום האוכלוסייה:

בעקבות התרחבות הבלתי פוסקת של המע"ר והדרישה לשטחי מסחר, נדחתה האוכלוסייה הותיקה והמבוגרת ושוכרי הדירות הצעירים, החוצה, לטובת בנייני משרדים.

תחום הבנייה:

מבנים נמוכים, מוסכים, בתי מלאכה, נהרסים ובמקומם מוקמים גורדי שחקים.

תחום התחבורה:

המע"ר הוא יעד למגוון כלי תחבורה כמו רכבת תחתית או עילית. הכניסה למע"ר היא סלקטיבית והיא אפשרית בעיקר לתחבורה ציבורית.

תחום הכלכלה:

המע"ר הוא מוקד עסקי לענפי הבנקאות והביטוח וזאת על חשבון ענפי ההלבשה, בתי המלאכה וכד'.

תשובה לשאלה מספר 13 סעיף ג' - המע"ר

תחום האוכלוסייה:

הגורם הוא עלייה של מחירי הקרקעות והשכירות, אשר דוחקת החוצה מהעיר את האוכלוסייה החלשה יותר כלכלית.

תחום הבנייה:

הגורם הוא עלייה של מחירי הקרקעות והשכירות, אשר מביאה לפינוי של מבנים נמוכים, מוסכים, בתי מלאכה, שנהרסים לטובת גורדי שחקים, כחלק ממאבק לניצול השטחים.

תשובה לשאלה מספר 14 סעיף א' - תהליכי עיור

שלוש תקופות משנה עיקריות המוצגות בגרף:

1800 – 1850: טרום המהפכה התעשייתית. בשלב זה אין שינוי מגמה בערים, אין כמעט שינוי בגודל האוכלוסייה.

1850 – 1950 – המהפכה התעשייתית – גידול דרמטי בשלוש הערים. כתוצאה משינויים שהתרחשו בכפרים, פיתוח ענפי תחבורה ודרכי תחבורה, פיתוח תהליכי תיעוש. תהליך העיור מגיע לידי שיא. מעבר של אוכלוסייה כפרית אל העיר.

1950 – 2000 – ירידה באוכלוסיית הערים. התגברות תהליך הפרבור.

תשובה לשאלה מספר 14 סעיף ב' - תהליכי עיור

הסברים לשינויים באוכלוסיית הערים בכל אחת מהתקופות:
1800 – 1850 – טרום המהפכה התעשייתית. החברה היא בעקרה חברה חקלאית כפרית.
1850 – 1950 – כתוצאה משינויים שהתרחשו בעקבות המהפכה התעשייתית, כמו הכנסת מיכון, פיתוח ענפי תחבורה ודרכי תחבורה, פיתוח תהליכי תיעוש, תהליך העיור מגיע לשיא כשיש מעבר של אוכלוסייה כפרית אל העיר.
1950 – 2000 – ירידה באוכלוסיית הערים כתוצאה מתהליך הפרבור, בעיקר בעקבות גודש יתר בערים. לאחר מלחמת העולם השניים נבנות ערים חדשות באנגליה במטרה להוריד את הלחץ מהערים. רבים מתושבי הערים עוברים לערים החדשות.

תשובה לשאלה מספר 14 סעיף ג' - תהליכי עיור

ליברפול ומנצ'סטר הן שתיים מהערים הגדולות בבריטניה. מהגרים רבים (בעיקר מאזור אסיה) מגיעים לערים אלו.

תשובה לשאלה מספר 15 סעיף א' - העיר הגלובלית עיר עולם

על הנבחן היה לציין **שלושה** מאפייני עיר עולם:

- עיר בה ממוקמות מטות של חברות רב לאומיות. העיר היא מוקד כלכלי עולמי.
- בעיר נמצאים מוסדות פיננסיים מרכזיים כמו בורסה ובנקים מרכזיים, המשפיעים על כלכלת העולם.
- העיר עשירה במבנים ארכיטקטוניים מפוארים ויוקרתיים כמו מגדלי הזכוכית.
- העיר מקושרת לכל העולם בשלל אמצעי תקשורת ורשתות מחשבים.
- בעיר מגוון רב של מקצועות, בעיקר מתחום השירותים ברמה הגבוהה, כמו היי טק, פיננסים והשקעות.
- יש בעיר מספר רב של נשים המועסקות בעמדות מפתח ובמשרות בכירות.
- ההתבדלות החברתית מאפיינת את העיר, ויש בה אווירה קוסמופוליטית – מסעדות אתניות, עיתונים בשפות רבות, מהגרים מכל העולם ועוד.
- תהליכי הגלובליזציה בעיר עולם הם בולטים במיוחד והדבר בא לידי ביטוי במגוון של אמצעי תחבורה ותקשורת האופייניים לעיר.
- יש לעיר הכרה בינלאומית.

תשובה לשאלה מספר 15 סעיף ב' - העיר הגלובלית עיר עולם

הדגשת הייחוד בעיר עולם :

אוכלוסיית עיר עולם מורכבת ממהגרים ומאוכלוסייה ברמה גבוהה המועסקת בענפי השירותים. הייחוד בא לידי ביטוי בעושר העצום שבידי המועסקים בתחומי ההשקעות והפיננסיים מול המהגרים העניים.

התבדלות (סגרגציה) באה לידי ביטוי בהתכנסות של האוכלוסיות השונות בשכונות אתניות, לרוב שכונות עניות. המהגרים מתגוררים בשכונות משלהם מאפיין אחד והם מתבדלים מהאוכלוסייה העשירה.

הסיבות לתהליכים אלו :

1. הפערים בין האוכלוסיות השונות הם עצומים ולכן אין מכנה משותף ביניהם. המהגרים עוסקים לרוב בעבודות הפשוטות (ענף המזון, הניקיון וכד') ואילו האוכלוסייה העשירה עוסקת בטכנולוגיה. לפיכך אין הרבה מן המשותף בין האוכלוסייה.

גאוגרפיה כלכלית

תשובה לשאלה מספר 16 סעיף א' – דיג

על הנבחן היה לציין שתי סיבות להתפתחות ענף הדיג :

- **תנאי דיג נוחים**- המדינות נמצאות על חופי האוקיינוסים בקווי רוחב צפוניים שבהם תנאי דיג נוחים, מים קרים, כמות רבה של פלנקטון שמהווה מזון לדגים.
- **מדינות הרריות**- במדינות אלה תנאי שטח קשים, קשה להם לפתח חקלאות אחרת והדרך הקלה יותר להשיג מזון היא בעזרת ניצול משאבי הים.

תשובה לשאלה מספר 16 סעיף ב' - דיג

על הנבחן היה לציין שני קשיים בענף הדיג :

- **זיהום הים**- בעקבות הקמתם של מגדלי קידוח לנפט ושפיכת מזהמים לים, חלה ירידה בכמות הדגים.
- **עונתיות**- הדיג מתאפשר רק בחלק מחודשי השנה, בעונת בקיץ ובשאר חודשי השנה אין עבודה.
- **הדלדלות**- עקב התפתחות האוניות והדיג המסיבי, קשה לאוכלוסיית הדגים להתחדש ולכן יורדת כמות הדגים.

הפיתרונות:

- **חקלאות ימית**- מעבר לגידול דגים בכלובי דגים אשר הופכים את החקלאות לאינטנסיבית מאפשרים גידול רב ותלות נמוכה בתנאי הים.
- **פיקוח**- הגבלת מספר האוניות, ופיקוח על שדות הדיג על ידי ארגונים בין לאומיים, יאפשר לאוכלוסיית הדגים להתאושש ויעזור לפתור את המשבר בענף הדיג.

תשובה לשאלה מספר 17 סעיף א' - נפט

על הנבחן היה לבחור **שתי** תקופות:

- **תקופה ראשונה**- 1973- משבר הנפט הראשון. מלחמת יום הכיפורים והקמתו של ארגון אופ"ק כמה שנים קודם, הביאה לצמצום השאיבה, לתיאום מחירים בין המדינות ובעקבותיהם לעליית מחירים.
- **תקופה שנייה**- 1982- מלחמת אירן- עיראק. בעקבותיה צומצמה מאוד אספקת הנפט מהמדינות האלה והמחסור בנפט גרם לעליית מחירים.
- **תקופה שלישית**- 1990 - גילוי שדות נפט חדשים בים הצפוני ומעבר לשימוש באנרגיות חלופיות יצרו עודפים של נפט וירידת מחירים.

תשובה לשאלה מספר 17 סעיף ב' – נפט

על הנבחן היה לציין **שתי** השפעות של עליית המחירים על תעשיית המכוניות:

- **מעבר למכוניות חסכוניות**- החברות הגדולות החלו לייצר רכבים חסכוניים ומעבר לשימוש בדלקים חלופיים.
- **ירידה של ארה"ב**- מעמדה של ארה"ב כיצרנית רכב ירד, חל צמצום בביקוש למכוניות גדולות, ומעבר למכוניות קטנות יותר, בעקבותיהם עלייה במעמדה של יפן שיצרה רכבים קטנים.
- צמצום מספר הנסיעות והגבלת מהירות הנסיעה כדי לחסוך בדלק.

תשובה לשאלה מספר 17 סעיף ג' – נפט

על הנבחן היה לציין **שתי** פעולות להתמודדות עם הבעיה:

- **צמצום הצריכה**- מדינות משתדלות לצמצם את צריכת הנפט על ידי מעבר לשימוש בפחם בתחנות הכוח, שימוש במקורות אנרגיה חלופיים כמו הידרואלקטרי וסולארי, כדי לצמצם את צריכת הנפט.
- **אנרגיה חלופית**- מחקר ופיתוח של שימוש במקורות אנרגיה חדשים.

תשובה לשאלה מספר 18 סעיף א' - תעשייה פטרוכימית

כוח אדם- התעשייה הפטרוכימית היא תעשייה צומחת ונחשבת לתעשייה חדשה, לכן היא דרשה כוח אדם מיומן שניתן היה למצוא במדינות מפותחות כמו מערב אירופה וארה"ב. זו אחת הסיבות לכך שהמפעלים הראשונים קמו שם.

שוק- התעשייה הפטרוכימית מייצרת מוצרים חדשים שהם יקרים ונצרכים רק במדינות מפותחות ולכן עיקר השוק שלהן היה במדינות המפותחות. התוצאה: המפעלים קמו באזורי העולם המפותח.

תשובה לשאלה מספר 18 סעיף ב' - תעשייה פטרוכימית

בעשורים האחרונים הפכה התעשייה הפטרוכימית להיות תעשייה "בוגרת", המפעלים שלה החלו לעבור לעולם השלישי כי שם נמצא חומר הגלם, קרוב לשדות הנפט.

בנוסף, יוצרת תעשייה זו גם בעיות אקולוגיות ולכן המדינות המתועשות שאפו להרחיק את התעשייה הזאת מתחומן.

תהליכי הגלובליזציה נתנו יתרון לאזורי שוליים בעלות העבודה בתעשייה הפטרוכימית והיה כדאי לתאגידים לנצל את כוח העבודה הזול במדינות המתפתחות.

תשובה לשאלה מספר 27 סעיף א' - "צל גשם"

גשם שורר בנקודה מספר 3 על המדרון המזרחי של ההר כאשר הרכס יוצר את צל הגשם.

תשובה לשאלה מספר 27 סעיף ב' - "צל גשם"

צל הגשם נוצר על ידי כניסתו של אוויר המכיל לחות מהים, האוויר נתקל ברכס ההרים ועולה למעלה, בתהליך העלייה הוא מתקרר בין חצי מעלה למעלה כל 100 מטר כתוצאה מכך הלחות היחסית שלו משתנה והוא מוריד יותר גשם על המדרון המערבי. לאחר שעובר האוויר את שיא הגובה הוא מתחיל לרדת. בתהליך הירידה הוא מתפשט, מתחמם, הלחות היחסית שלו יורדת והתוצאה מדבר. זהו מדבר הצל גשם.

שני מדבריות של "צל גשם" בעולם:

1. מדבר נוואדה- איזור האגן הגדול שבמערב ארה"ב- צל הגשם הוא של הרי הסיירה נוואדה.
2. מדבר יהודה- איזור השבר הסורי-אפריקאי צל הגשם הוא של הרי ירושלים.

תשובה לשאלה מספר 27 סעיף ג' – "צל גשם"

בנקודה מספר (1)- תנאי האקלים נוחים היו כמויות גשם גדולות בגלל הקרבה לים. דבר זה מאפשר קיום של חקלאות שמביא איתו אוכלוסייה, הקמת יישובים והתפתחות כלכלית.

בנקודה (3)- תנאי האקלים המדבריים לא יאפשרו קיום חקלאות, יקשו על האדם, הישוב יהיה דליל, והענפים הכלכלים שניתן יהיה לפתח הם ענפי התיירות.